

НАЙВЫШЭЙШАЯ ЭФЕКТЫўНАСЦЬ ПРЫ НАЙМЕНШЫХ ВЫДАТКАХ — ГЭТА ПАТРАБАВАЎНЕ ЧАСУ

Чатыры гады таму на базе Інстытута механізацыі сельскай гаспадаркі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі створаны «Навукова-практычны цэнтр па механізацыі сельскай гаспадаркі», з тым жа падпарадкаваннем Акадэміі навук. Гэты акт, аднак, не з'явіўся проста зменай назвы. Навукова-практычны цэнтр адразу ж набыў больш важкі статус ва ўсёй сваёй дзейнасці, стаў каардынуючым і накіроўваючым у краіне органам у справе механізацыі, электрыфікацыі і аўтаматызацыі тэхналагічных працэсаў у сельскай гаспадарцы, што надало сістэмнасць усёй гэтай рабоце, дазволіла сканцэнтравана намагацца навукоўцаў, канструктараў і сельскіх працаўнікоў на пэўных, найбольш актуальных кірунках, у многім садзейнічала пазбаўленню пры распрацоўцы тэхнічных сродкаў для сельскай гаспадаркі ад паралелізму і дубляжу. Навукова-практычны цэнтр ужо адразу паставіў сваёй мэтай фарміраванне сістэм машын, машынных комплексаў (і адпаведнае навуковае суправаджэнне гэтай ідэі), якія б у пэўнай сельскагаспадарчай галіне «вялі» ўсе тэхналагічныя працэсы ад пачатку і да канца, забяспечвалі тэхналагічную непарыўнасць гэтых працэсаў. Мэтай Навукова-практычнага цэнтра стала стварэнне тэхналагічных комплексаў сучасных ачынных машын і абсталявання для механізацыі сельскагаспадарчай вытворчасці, якія б не саступалі лепшым замежным узорам.

НПЦ з'яўляецца заснавальнікам наступных даччыных прадпрыемстваў: * эксперыментальнага завода з філіяламі ў Мінску і ў Ждановічах (на іх вырабляюцца ўзоры новай тэхнікі па канструктарскіх распрацоўках спецыялістаў НПЦ); * эксперыментальнай базы «Зазер'е» (сельскагаспадарчы кірунак); * прадпрыемства «Інстытут «Плодагаароднінапраект»; * вытворчага прадпрыемства «Конус» (інавацыйныя распрацоўкі ў галіне электронных сістэм кіравання ў сельскагаспадарчых галінах).

У склад НПЦ уваходзяць шэраг аддзелаў і спецыялізаваных лабараторый. Сёння мы змяшчаем інтэрв'ю з генеральным дырэктарам НПЦ Уладзімірам Самасюком.

— Уладзімір Георгіевіч, напачатку больш дакладна акрэсліце асноўныя кірункі дзейнасці вашага цэнтра.

— Гэтыя кірункі дакладна абзначаны ў нашых заснавальніцкіх дакументах і перш за ўсё заключаюцца ў пошук у дапамогай навуковых даследаванняў перспектывных шляхоў у справе механізацыі сельскагаспадарчай вытворчасці, у вывучэнні і абагульненні адпаведнага сусветнага перадавога вопыту, аналізе пэўных тэндэнцый, у прагназаванні ўсяго гэтага працэсу, распрацоўцы тэарэтычных асноў для стварэння тых ці іншых сродкаў механізацыі і прымянення тых ці іншых тэхналогій у важнейшых галінах аграрна-прамысловага комплексу. Карацей кажучы, мы ва ўсім гэтым працэсе, ва ўсёй гэтай справе павінны вывучаць, абагульняць і каардынаваць. Ну, а калі зыходзіць з больш практычнага пункта гледжання на гэтую справу, намагаючыся, яго спецыялістаў у першую чаргу павінны быць кіраванні на паскарэнне ўкраіненне ў сельскагаспадарчую вытворчасць новых, сучасных тэхналогій і тэхнічных сродкаў, на распрацоўку сістэм машын, якія забяспечвалі б поўную механізацыю вытворчых працэсаў у той ці іншай галіне раслінаводства або жывёлагадоўлі — ад самага пачатку і да канца, сістэм машын, якія працавалі б у адзіным непарыўным тэхналагічным ланцугу. Асабліва падкрэслію: гэта павінны быць менавіта сістэмы машын, якія дзейнічалі б у адзіным тэхналагічным ланцугу, пачынаючы ад пачатку і да канца. Для нас, для нашага аграрна-прамысловага комплексу гэта асабліва важна. Гэта павінны быць сістэмы машын, сістэмы машынных комплексаў, якія неслі б з сабой, рухалі развіццём энергазберагальных, экалагічна чыстых сельскагаспадарчых тэхналогій, якія забяспечвалі б найвышэйшую прадукцыйнасць працы і максімальна нізкія сабекошт сельскагаспадарчай прадукцыі, у цэлым інтэнсіўны шлях развіцця сельскай гаспадаркі.

Асабліва падкрэслію: у цэнтры сістэмнага выдзела праца па стварэнні тэхнікі. Менавіта сістэмна. Першае, што мы зрабілі, каб забяспечыць гэтую сістэмнасць, — вызначыліся з асноўнымі прамысловымі прадпрыемствамі, куды перадаем дакументацыю на нашы вырабы (гэта прадпрыемствы Міністэрства прамысловасці, «Белграсрэвіс»). Стварылі таксама інавацыйна-тэхналагічныя палігоны, дзе вырабаваем сваю тэхніку і адначасова правяраем вынікі нашых навуковых даследаванняў, — у прыватнасці, на нашай эксперыментальнай базе «Зазер'е» ў Пухавіцкім раёне, а таксама ў Мазыры, у Лідскім раёне. Зразумела ўжо, нашы распрацоўкі з'яўляюцца распрацоўкамі інавацыйнага складу, і мы на гэтым інавацыйным шляху пастаянна звяртаемся з практыкай.

— Уладзімір Георгіевіч, усю шматгранную дзейнасць цэнтра даволі цяжка ўкласці ў нейкія канкрэтныя лічбы, паказчыкі і, тым не меней, ці можна назваць хоць нейкія абагульняючыя вынікі?

— На базе сваіх навуковых даследаванняў мы займаемся і непасрэдна стварэннем новай, сучаснай сельскагаспадарчай тэхнікі, распрацоўкай адпаведнай канструктарскай дакументацыі. Дык вось, на сёння 60—80 працэнтаў прычальнай тэхнікі, якая выпускаецца ў рэспубліцы (а гэта сямлі, бульбасаджалкі, культыватары, машыны для ўборкі ўраджая і г.д.), вырабляецца менавіта па нашых распрацоўках. (Тут жа варта ўдакладніць: акрамя прычальнай тэхнікі, у цэнтры актыўна распрацоўваюцца і самаходныя тэхнікі. Гэта, напрыклад, датычыць машын для лёну,

сім новай для нас тэхнікі, якая забяспечвае выкананне тэхналагічных аперацый у бульбаводстве і льнаводства.

— Тым не менш, напэўна, варта прызначыць, працягваючы сельскай гаспадарчай часам аддаюць перавагу замежным тэхнікам. Што вы на гэта скажаце?

— А мы давайце вызначым гэтую «перавагу» ў канкрэтных лічбах. Напрыклад, замежных трактароў на нашых палках працуюць толькі каля 2 працэнтаў, замежнай прычальнай тэхнікі — 5—10 працэнтаў, не болей. Разам з тым, сапраўды, у нашай сельскай гаспадарцы няма працуюць тэхнікі, якія выпускаюцца нашым машынабудавальніцкім комплексам сумесна з замежнымі фірмамі. Скажам, выпускаецца ў нас у краіне сумесна сямля разам з вядомай фірмай «Амазон». Гэта, аднак, нармальнае становішча, нармальнае практыка. І тым больш гэта нармальна, калі мы на ўвазе, што недзе працуюць на 60 гэта сямля камаплектаваная з нашых, айчынных, вузлу і вырабаў і на 20—40 працэнтаў — з замежных. А вось гэты прыклад датычыць ужо непасрэдна нашага цэнтра, ці дакладней, яго эксперыментальнай вытворчасці. У прыватнасці, мы сумесна з

ПРАДСТАЎЛЯЕМ СУРАЗМОЎЦУ

Уладзімір Георгіевіч Самасюк пачынаў сваю працоўную дзейнасць пасля заканчэння Брэсцкага інжынерна-будаўнічага інстытута на прадпрыемствах Мінсельбуда і Дзяржжамсельгастэхнікі БССР, у свой час узначальваў рэспубліканскі будаўніча-монтажны трэст «Аграбудмонтаж» Дзяржжарпрама. Працаваў таксама начальнікам Мінскага абласнога праектна-прамыслова-будаўнічага аб'яднання, начальнікам аддзела Мінскага аблвыканкома, намеснікам міністра сельскай гаспадаркі.

З 2003 года па красавік 2006-га — генеральны дырэктар аб'яднання «Белграсрэвіс», з красавіка 2006 года — узначальвае навукова-практычны цэнтр.

У 1997 годзе закончыў Акадэмію кіравання, кандыдат эканамічных навук. З'яўляецца членам калегіі Міністэрства сельскай гаспадаркі, членам бюро АДДзялення аграрных навук Нацыянальнай акадэміі, старшынёй вучонага савета цэнтра, удзельнічае ў працы шэрагу іншых навуковых і грамадскіх арганізацый.

Займаецца не толькі гаспадарчай, практычнай работай, але і навуковай, чытае курс лекцый для слухачоў Інстытута павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў Беларускага дзяржаўнага аграрнага тэхнічнага ўніверсітэта.

французскай фірмай «Дэхонт» не так даўно арганізавалі выпуск тэхнікі для ўборкі лёну. І ўжо вельмі хутка дасягнулі, так бы мовіць, нашага, айчынага, зместу ў гэтай тэхніцы, лакалізацыі работ непасрэдна ў нас недзе на 40—50 працэнтаў.

Што датычыць чыста імпартаўна тэхнікі, якая купляецца за мяжой, яна таксама выконвае не толькі чыста практычныя функцыі, г. зн. працу непасрэдна на полі, — яе ўзоры (а купляецца, як правіла, сучасная імпартаўна тэхніка) служыць для нас у якасці пэўных параўнанняў, якія мы звычайна з ёй свае распрацоўкі.

— Найперш адзначу ўдзел у гэтай, сапраўды маштабнай, выстаўцы непасрэдна нашага цэнтра. А мы выставілі сёлета каля 60 узораў тэхнікі, вырабленай непасрэдна ў нашай эксперыментальнай вытворчасці — болей, чым калі-небудзь. Акрамя таго, каля 20 узораў тэхнікі, створанай па распрацоўках цэнтра, выставілі іншыя прадпрыемствы.

А цяпер адкажу на зададзенае пытанне, прычым спачатку больш дакладна сфармулюю яго. А яно, нягледзячы на наступнае: ці каардынуе хто ў краіне ўвесь гэты працэс па вы-

пуску сельскагаспадарчай тэхнікі? Адкажу на гэта так: на пэўным этапе гэтага не было, і напэўна, было і няблага, што яе выпускам займаўся многія. Гэта значыць, што гаспадаркі пры набывіцці тэхнікі маглі, маючы на ўвазе аналагічныя вырабы некалькіх вытворцаў, выбраць лепшае па якасці, па цене. Словам, падобнае раскіданасць пэўных вырабаў па многіх вытворцаў сапраўды прысутнічала. Цяпер жа ўхіл робіцца на большую канцэнтрацыю гэтага працэсу — з тым, каб пазбавіцца ад выпадковых вытворцаў, гэты працэс каардынуецца. Як усё гэта выглядае? Выпускаюць сельскагаспадарчую тэхніку пераважна прадпрыемствы Міністэрства прамысловасці, яны і атрымліваюць у нас усю дакументацыю, якая распрацоўваецца ўжо ў адпаведнасці з загадамі Міністэрства сельскай гаспадаркі. Словам, наш цэнтр (ад імя Акадэміі навук, у расправадзеным якой ён знаходзіцца), разам з Міністэрствам сельскай гаспадаркі і Міністэрствам прамысловасці і ажыццяўляюць у гэтым кірунку пэўную тэхнічную палітыку; пры гэтым створаны і адпаведны каардынацыйны савет. Да таго ж, варта нагадаць, у краіне задыягнаваны дзве дзяржаўныя праграмы — «Белграс-комплекс» (па распрацоўцы тэхнікі для механізацыі вытворчых працэсаў у жывёлагадоўлі) і «Белсельгастэхналізацыя» (распрацоўка прычальнай тэхнікі для вёскі). Гэтыя праграмы, у прыватнасці, і заклікаюць упарадкаваць усю адпаведную работу, заклікаюць праводзіць яе сістэмна. Акрамя таго, мы таксама стварылі каардынацыйны савет і з «Белграспрамашам» — найбуйнейшым у краіне канцэрнам па вытворчасці сельскагаспадарчай тэхнікі. Гэты савет рэгулярна, раз у квартал, абмяркоўвае пэўныя пытанні — напрыклад, нахонт таго, на якіх прадпрыемствах распачаць вытворчасць той ці іншай тэхнікі, на якіх, у сувязі з гэтым, найбольш актуальнае слова нахонт таго, ці і дзе выпускаць; па сутнасці, менавіта ён і каардынуе ўвесь працэс.

І яшчэ ў сувязі з гэтым таксама, даволі паказальна, з дазволу, дэталь. Ужо вядома, цяпер многія ўкраіні ў сябе сістэмы менеджменту якасці (у адпаведнасці з міжнароднымі стандартамі ISO), але яшчэ дэдка не ўсе. І мы ўжо прыйшлі да думкі, што на тую прадпрыемства, якія не маюць у сябе адпаведнага сертыфіката, не варта перадаваць нашу канструктарскую

— Яны не могуць выканаць пэўную распрацоўку на тым узроўні, на якім зробім гэта мы. У нас, па-першае, ужо ёсць дакладная сістэма (комплекс) пэўных машын пад тую ці іншую культуру, ёсць дэтальны аналіз таго, што сельскай гаспадарцы на дадзены момант патрэбна, нарэшце, нагадаю, мы працуем згодна з загадамі Міністэрства сельскай гаспадаркі. Так, вытворцы могуць зрабіць і самі, але каму потым прададуць? Увогуле, у гэтым плане задыягнавана вельмі сур'ёзная сістэма. Напрыклад, цяпер вельмі сур'ёзна з'яўляюцца пытанні стварэння комплексаў машын для жывёлагадоўлі. І гэта павінны быць менавіта комплексныя машыны, механізмаў, рознага дапамогага абсталявання, а не розныя, усім не звязаны паміж сабой тэхналагічны асобныя адзінкі і экзамплары, няхай і вельмі добрыя. Гэтае пытанне — комплекснай механізацыі той ці іншай формы — павінна вырашацца з усебаковым папярэднім аналізам. Ці можна на ўзроўні асобна ўзятага прадпрыемства забяспечыць такіх вельмі дэдка аналіз і комплексны падыход да вырашэння пытанняў па механізацыі ўсіх вытворчых працэсаў?..

— Такое пытанне: у Мінску нядуа

дакументацыю па выпуску тых або іншых машын; у такіх выпадках можна лічыць, што такая прадпрыемства да гэтага тэхнічна негатовыя.

— Уладзімір Георгіевіч, вы ў гэтым выпадку ўскосна закранаеце пытанні якасці, тэхнічнай дасканаласці айчынай сельскагаспадарчай тэхнікі. І яе ўзровень, прынамсі ўзровень той тэхнікі, якую давалася ўбачыць на вашым эксперыментальным канв'ерсе, сапраўды высокі, гэта тэхнікі цалкам параўнальна з найлепшымі замежнымі ўзорамі. Але найбольш строгім экзампларам гэтага ўзроўню служыць экспарт...

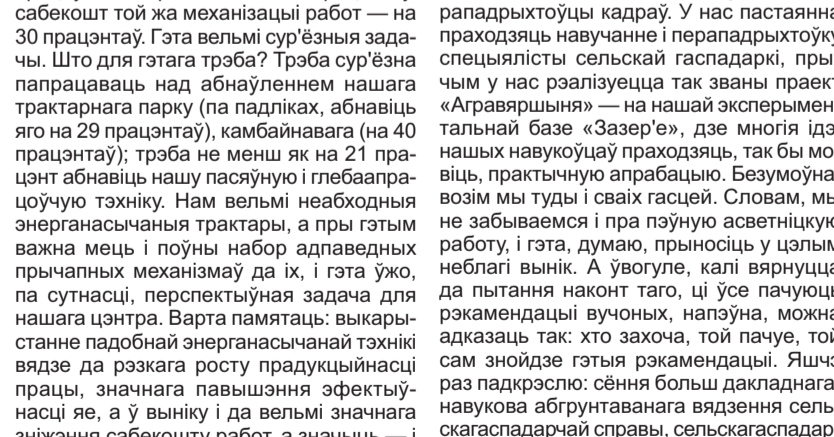
— Пытанне зразумелае. І павінен у сувязі з ім адзначыць: у нас ужо наміраецца патак пэўнай тэхнікі, якая ідзе ў Расію, а таксама ў іншыя постсавецкія рэспублікі. Так, пасляхова пастаўляе свае машыны за мяжу ААТ «Бабруйскарамаш», а Міноўтатэкскамонтаж завод Лідскага раёна — сваё сучаснае шматкопуснае плугі. Вось і наша эксперыментальнае вытворчае пачынае працаваць на экспарт. Гэта, у прыватнасці, датычыць не так даўно створанай у нас тэхнікі для вырошчвання бульбы — ёю зацікавіліся ў Расіі, у Чувашы.

Увогуле, мы апошнім часам вельмі сур'ёзна працуем з замежжам, на нямаю дзе добра ведаюць. Так, мы актыўна супрацоўнічаем, вядома ж, з Расіяй (і нават стварам у ёй сумесныя вытворчасці), з Ізраілем (супрацоўнічаем у галіне аснашчэння малочна-тварных фермаў), з Венесуэлай, Іспаніяй, Германіяй, Францыяй (я ўжо казаў пра кааператывныя сувязі з французскай фірмай «Дэхонт»), з Польшчай (у нас самыя цесныя сувязі з яе двума аналагічнымі даследчымі інстытутамі). Гэтае супрацоўніцтва, якое атрымае асабліва добрае развіццё апошнім часам, ідзе на добрую карысць як нам, так і нашым партнёрам.

— Сёння вельмі актуальнае пытанне энергазберажэння, у цэлым рэсурсазберажэння — якім чынам у цэнтры ўлічваюцца гэтыя пытанні падчас з'яўлення новых распрацовак, на што перш за ўсё звяртаецца ўвага, якім кірункам аддаюцца перавагі?

— Сёння гэтыя пытанні — энергазберажэння і ў цэлым рэсурсазберажэння трэба ставіць нават шырэй. Трэба не проста ўкраінаць у сельскагаспадарчую вытворчасць энергазберагальную і рэсурсазберагальную тэхніку, а ў цэлым энерга- і рэсурсазберагальныя тэхналагічныя працэсы, класі ў аснову гэтых працэсаў не адзінадушны, няхай і вельмі эфектыўныя віды тэхнікі, разлічаны на асобна ўзятыя аперацыі, а цэлыя, і я гэта ўжо аднавіў, комплексы машын, якія звязаны б усе аперацыі тэхналагічнага ланцужка, асобныя тэхналагічныя працэсы ў адно цэлае. Гэта патрабаванне часу. Напрыклад, мы бачым, што траты працы, энергіі ў нашай жывёлагадоўлі ў 2 разы вышэйшыя, чым у краінах ЕС. Так, на атрыманне аднаго цэнтнера малака ў нас затраваецца 8—14 чалавека-гадзін, або ў 2—3 разы больш, чым у Еўропе, кармоў выдаткоўваецца ў 1,5 раза болей. Што трэба зрабіць, каб знізіць сабекошт нашага малака? А менавіта эфектыўнасць і сабекошт прадукцыі, падкрэслію, павінны выступаць у якасці асноўных крытэрыяў ва ўсім гэтым працэсе механізацыі, найвышэйшая эфектыўнасць пры найменшых затратах — такой павінна быць наша агульная ўстаноўка... Патрэбна менавіта комплекс мэрарыяментаў, і менавіта па ўсім тэхналагічным ланцугу — гэта значыць трэба стварыць і сучасныя, больш камфартныя ўмовы ўтрымання жывёлы і сучасныя прагрэсіўныя метады дагляду (гэта, у сваю чаргу, патрабуе абсталявання спецыяльных даўных залюў), трэба давацца паліявання якасці кармоў (у гэта значыць, і якасці іх нарыхтоўкі, прыгатавання і захоўвання), для чаго таксама патрабуюцца адпаведныя тэхналогіі і адпаведная тэхніка. Словам, патрэбны сучасныя тэхналогіі, а пад іх адпаведныя машыны, механізмы, абсталяванне.

Далей, возьмем раслінаводства. Сёння ў ім актуальнае прымяненне тэхналогій, якія маюць на ўвазе максімальна

Іван БАРАНОЎСКИ. УНП 100230575.

ТЭХНІЧНЫ ўзровень і якасць вырабаў НПЦ: СВЕДЧАЦЬ ФАКТЫ

2008 год. Масква. Міжнародная выстаўка «Залатая восень» — самаходная машына па хімізацыі МХС-10, распрацаваная цэнтрам, адзначана залатым медалём. Дарэчы, гэта машына ўжо пасляхова працуе на сельскагаспадарчых палетках краіны.

2008 год. Масква. Гэта ж выстаўка «Залатая восень» — саджалка бульбяная паўнаўвасная СК-4 (распрацоўка цэнтра) таксама атрымлівае залаты медалёк. Прычым гэтая саджалка пастаўлена ў адзін шэраг з найлепшымі замежнымі ўзорамі.

Масква «Залатая восень-2009» — самаходны прэс-падборшчык ільну і самаходны паварочальнік ільну, перад гэтым толькі што распрацаваныя цэнтрам і сабраныя на яго эксперыментальным заводзе, атрымліваюць адпаведна залаты і сярэбраны медалі выставы.

Р.С. Ад імя калектыву рэдакцыі газеты «Звязда» шчыра віншуюць Уладзіміра Георгіевіча Самасюка з юбілеем. Зычым яго моцнага здароўя і новых творчых поспехаў.

НА ЗДЫМКАХ:
1. Генеральны дырэктар Навукова-практычнага цэнтра Уладзімір САМАСЮК.
2. Падчас семінара ў эксперыментальнай гаспадарцы НПЦ «Зазер'е».
3. Сельскагаспадарчыя машыны і механізмы, распрацаваныя ў Навукова-практычным цэнтры.
Фота Аляксандра КРЭНЦЯ і з архіву НПЦ.